

Calanthe leuseri P.J. Cribb 2009

Ngày 31-7- 2014, anh Nguyễn Văn Cảnh ở Ban Mê Thuột gửi cho tôi mấy tấm ảnh sau đây.

Anh Cảnh cho biết thêm là anh đã mua 1 bó địa lan Bầu rượu của mấy người dân tộc mang ra từ núi Chư Yang Sin và mang trồng trong vườn. Thông thường những loại Bầu rượu lấy từ Chư Yang Sin ra phần lớn là Bầu rượu nếp ba (*Calanthe triplicata*), nhưng khi ra hoa thì hoa lại khác với Bầu rượu nếp ba. Sau khi tìm tòi và căn cứ với các hình ảnh trong <http://orchidofsumatra.blogspot.cz/2012/12/calanthe-ceciliae-rchbf-1883.html>, anh cho rằng đó là cây *Calanthe ceciliae*.

Tìm hiểu về cây lan này, chúng tôi thấy hình ảnh cây *Calanthe* hơi khác, tuy nhiên cũng có mấy cây có hình dáng tương tự:

Calanthe ceciliae R.H. Torr. ex H. Low 1883

Đồng danh: *Alismorchis wrayi* (Hook.f.) Kuntze 1891; *Calanthe burmanica* Rolfe 1907; *Calanthe sumatrana* Blanco ex Boerl. in A.L.van Hasselt 1884; *Calanthe wrayi* Hook.f. 1890.

Mô tả: Địa lan trung bình, lá 4-5 chiếc có gân màu xanh thẫm. Dò hoa mọc ở gần gốc dài 30-40 phân. Hoa 10-15 chiếc, to 3-4 phân màu trắng, ngoài ra lại có màu vàng hay tím nhạt.

Nơi mọc: Java, Sumatra và Malaysia.

Ảnh: Peter O' Byrne

Ảnh: Peter O' Byrne

Ảnh: rimba.um.edu.my

Ảnh: J. B. Comber

Ảnh: Andy's orchids

Calanthe odora Griff.1851

Ảnh: Leonid Averyanov

Ảnh: Rogier van Vugt

Mô Tả: Địa lan hay thạch lan, lá 2-3 chiếc, dài 30-50 phân, rộng 8-14 phân. Dò hoa dài 40-60 phân, hoa màu trắng nở vào tháng 4-9.

Nơi mọc: Lào Cai, Bắc Giang, Ninh Bình, Quảng Nam, Quảng Trị, Thừa Thiên, Lâm Đồng.

Calanthe coodei P.J.Cribb 2009

Ảnh: pbase.com

Ảnh: Orchid species.com

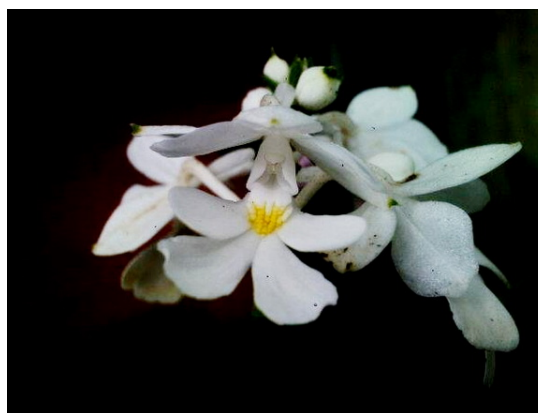
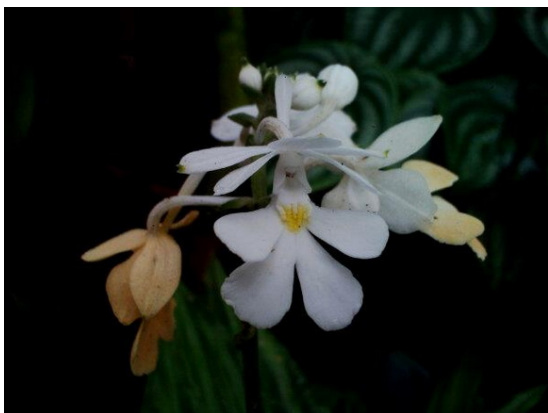
Mô tả: Địa lan cỡ trung bình, lá 5-6 chiếc. Dò hoa cao 60 phân, hoa khoảng 15 chiếc to 2 phân.

Nơi mọc: Sulawesi, Nam Dương.

Tham khảo ý kiến các khoa học gia quốc tế, mỗi người nói một khác, chúng tôi không tiện nêu tên, e rằng xảy ra chuyện mích lòng. Người này nói có thể là *Cal. odora*, người kia cho rằng có thể là *Cal. alismaefolia*, nhưng không một ai đoán chắc.

Theo tin mới nhất của nhóm khoa học gia Cộng hoà Tiệp (Jan Ponert, Karel Pterzelka) cho hay là cây *Calanthe ceciliae* có hình ảnh trong bản công bố

<http://orchidofsumatra.blogspot.cz/2012/12/calanthe-ceciliae-rchbf-1883.html> là không đúng với sự thật.

Đặc điểm của cây *Cal. ceciliae* là chiếc cựa dài chĩa thẳng lên trời như những tấm hình ở trên.

Anh Cảnh cho biết cây *Calanthe* của anh không có chiếc cựa dài như vậy. Theo tiến sĩ Jan Ponert, đây có lẽ là cây *Calanthe leuseri* hình ở bên, nhưng ông cũng không dám đoán chắc và nhấn mạnh là cần có mẫu vật để xem xét lại.

Chúng tôi đã chuyển lời tới anh Nguyễn Văn Cảnh để lấy mẫu hoa ngâm trong cồn hay ép khô và ghi nhận thêm những chi tiết như kích thước của thân cây, hoa, lá v.v.v rất cần thiết cho cuộc nghiên cứu sau này.

Ảnh: orchid.unibas.ch

Căn cứ vào những tấm ảnh kể trên, cây *Calanthe* của anh Nguyễn Văn Cảnh rất giống với cây *Calanthe leuseri* do P. J. Cribb công bố trong bản Malesian Orchid J. 3: 97 (2009) đã được Royal Botanic Gardens (Kew) công nhận. Như vậy cây *Calanthe ceciliae* do orchidofsumatra.blogspot công bố có lẽ cũng là cây *Calanthe leuseri*. Sau đây là lời mô tả cây *Calanthe leuseri* của P.J Cribb:

“Địa lan cao 45-75 phân, thân có 5-6 lá, dài 15-30 phân, rộng 5.8- 9.5 phân. Dò hoa cao 60 phân, hoa 5-30 chiếc. Hoa nở vào tháng 5-7, to 3-4 phân, mở rộng mới đầu màu trắng rồi chuyển sang màu vàng nhạt rồi vàng đậm khi tàn.”

Sau khi so sánh những lời mô tả, anh Nguyễn Văn Cảnh nhận thấy rất đúng với cây lan anh hiện có trong tay. Như vậy cây *Calanthe* của anh Nguyễn Văn Cảnh là cây *Calanthe leuseri* mới được phát hiện lần đầu tiên tại Việt Nam.

Xin được nói thêm, trong năm 2014 anh Cảnh đã phát hiện thêm được 4 cây lan mới cho Việt Nam đã đăng trên trang www.hoalanvietnam.org như sau:

Bulbophyllum dasystachys

Drymoda picta Lindl. 1838

Zeuxine gracilis Blume 1858

Saccolabiopsis pusilla

Ngoài ra anh cũng đã cung cấp hình ảnh còn thiếu sót của các cây:

Pachystoma pubescens Blume 1825

Bromheadia annamensis Aver. & Averyanova 2006

Với cây *Calanthe leuseri* số *Calanthe* mọc tại VN sẽ là 26 giống và tổng số các giống lan sẽ là 1156.

Thành thực cảm ơn anh Nguyễn Văn Cảnh đã cống hiến cho các bạn yêu lan một cây lan mới nữa. Mong anh tiếp tục tìm kiếm trong các cánh rừng Tây Nguyên tìm được những cây lan mới chưa từng có trên thế giới cũng như những cây chưa được đề cập đến trong tài liệu, sách vở của nước nhà.

Westminster 8-2014